

ถอดรหัสเงินกองทุนตาม Basel 3

นางวชิทธิพงษ์ พงษ์เพชร

ผู้อำนวยการ สำนักนโยบายความเสี่ยง

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในระหว่างที่เกณฑ์สากลในการดูแลความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ ที่เรียกกันว่า Basel ได้มีการปรับปรุงมาถึง version ที่ 3 แล้ว ชาวธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ก็ได้มาเสาะสูกันฟังในเรื่องเกี่ยวกับ Basel 3 ในฐานะเศรษฐกิจกันตั้งแต่ปีก่อน ว่าทำไมถึงต้องมี Basel 3 และต่อด้วย Basel 3 คืออะไร โดยท่านที่สนใจบทความย้อนหลังก็สามารถหาอ่านได้ใน website ของ ธปท. ที่รวมบทความจากแหล่งต่างๆไว้ที่ <http://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Pages/others.aspx> ดังนั้นการที่ธปท. เริ่มออกนโยบายเกี่ยวกับคุณสมบัติของตราสารการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนตามหลักเกณฑ์ Basel 3 ไปเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ ก็เลยเป็นโอกาสอันดีที่เราจะมาถอดรหัสเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ตามแนวทางดังกล่าวกันอีกครั้ง

หัวใจของเอกสาร 15 หน้า ซึ่ง ธปท. ออกมาในครั้งนี้ อาจถอดรหัสได้สั้นๆ ว่า ธปท. มีการออกหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเงินกองทุนตามแนวทาง Basel 3 ที่จะมีผลเต็มที่ในปี 2556 ที่จะมาถึงนี้ โดยจะแบ่งเงินกองทุนออกเป็น 2 ชั้น คือ เงินกองทุนชั้นที่ 1 ที่เน้นแหล่งเงินทุนที่มีคุณสมบัติของความเป็นเจ้าของสูงโดยเงินกองทุนชั้นที่ 1 นี้ จะมีสององค์ประกอบ องค์ประกอบส่วนแรกเป็นส่วนเป็นเจ้าของที่มีหุ้นสามัญเป็นหลัก เรียกว่า Capital Equity Tier 1 หรือ CET 1 และองค์ประกอบที่ 2 ที่เรียกว่า Additional Tier 1 ซึ่งเป็นตราสารทางการเงินที่ยังมีคุณสมบัติของความเป็นเจ้าของค่อนข้างสูง ส่วนของเงินกองทุนชั้นที่ 2 ที่เรียกว่า Additional Tier 2 นั้น เป็นตราสารทางการเงินที่เริ่มมีคุณสมบัติของความเป็นเจ้าหนี้มากขึ้น แต่ก็ยังเป็นแหล่งเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ที่ยังมีความมั่นคงอยู่มาก

หลักเกณฑ์ที่ว่าด้วยทุนชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นส่วนเจ้าของของเจ้าหนี้ นั้น ค่อนข้างจะชัดเจนอยู่ในตัวเองแล้วว่าเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น แต่ในส่วนของตราสารทางการเงินที่จะนับเป็นทุนใน Additional Tier 1 และ Additional Tier 2 ได้ นั้น น่าจะมาแจกแจงกันอีกสักนิดว่าการเพิ่มคุณสมบัติของความเป็นเจ้าของเข้าไปในตราสารประเภทนี้ทำกันอย่างไร เราอาจเริ่มต้นจากหลักการสำคัญที่ทำให้เจ้าของต่างจากเจ้าหนี้ ซึ่งก็คือ เจ้าของต้องมีความเป็นคู่ทุกข์คู่ยากกับธนาคารพาณิชย์ ต้องร่วมกันกำไรร่วมกันขาดทุน แล้วก็น่าจะต้องอยู่กันไปนานๆ ดังนั้น คุณสมบัติสำคัญของตราสารทางการเงินที่จะเข้าหลักเกณฑ์นี้ไม่ว่าจะเป็นหุ้นบุริมสิทธิ หรือว่าตราสารหนี้ ก็จะต้องไม่มีการเสนอผลตอบแทนในลักษณะที่จะปรับสูงขึ้นเป็นขั้นบันได ที่เรียกว่า step-up เพราะไม่เช่นนั้นถึงเวลาที่ผลตอบแทนของตราสารนี้สูงขึ้นสูงขึ้น ในขณะที่ผลตอบแทนในท้องตลาดไม่สูงเท่า ก็จะเกิดแรงจูงใจให้ธนาคารพาณิชย์ไถ่ถอนตราสารนั้น เพื่อออกตรา

สารตัวใหม่มาแทนในอัตราผลตอบแทนที่ต่ำลง ความเป็นเจ้าของที่จะอยู่กันไปนานๆ ก็เลยมืดไป นอกจากนี้ เวลาที่ธนาคารพาณิชย์ตกทุกข์ได้ยาก เช่นว่าเงินกองทุนลดต่ำลงถึงระดับที่กำหนดไว้ ตราสารที่อยู่ในเงินกองทุนชั้นที่ 1 ก็อาจถูกแปลงเป็นหุ้นสามัญ หรืออาจถูกลดมูลค่าลง เพื่อให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น หรือว่าถ้าถึงขนาดที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้จนทางการต้องเข้ามาช่วยเหลือธนาคารพาณิชย์นั้น ตราสารประเภทนี้ทั้งในชั้นที่ 1 หรือชั้นที่ 2 ก็ต้องสามารถรองรับผลขาดทุนของธนาคารพาณิชย์นั้นได้ เช่น ถูกแปลงเป็นหุ้นสามัญหรือตัดสูญไป

ดังนั้น ในปี 2556 ธนาคารพาณิชย์ที่จะออกตราสารทางการเงินเพื่อเพิ่มเงินกองทุนก็จะต้องมีคุณสมบัติดังที่กล่าวมาแล้วนี้ โดย ธปท. กำหนดว่าต้องมีสัดส่วนของ CET 1 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.5 มีอัตราส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ทั้งหมด ซึ่งก็คือ CET 1 รวมกับ Additional Tier 1 แล้วต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 และมีสัดส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้น อันประกอบด้วยเงินกองทุนชั้นที่ 1 ทั้งหมดรวมกับเงินกองทุนชั้นที่ 2 ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 8.5 ดังนั้น การมีหลักเกณฑ์ทั้งหมดนี้ก็จะเพิ่มความมั่นคงให้กับธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ภาคเศรษฐกิจและประชาชนที่ใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์อุ่นใจได้มากขึ้น จึงเห็นได้ว่าแม้ระบบธนาคารพาณิชย์จะต้องมีต้นทุนเพิ่มขึ้นในการประกอบธุรกิจ แต่ก็น่าจะยอมรับกันได้ว่าผลที่ได้รับนั้น ค้ำค้ำกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจริง

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย
เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับวันที่ 29 - 31 มีนาคม 2555